

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Katowice, 17 maja 2023 r.

RKT.611.2.2022.BP

**WERSJA JAWNA - INFORMACJE STANOWIĄCE TAJEMNICĘ PRZEDSIĘBIORSTWA ORAZ INNE
INFORMACJE PRAWNIE CHRONIONE OZNACZONO [***]**

DECYZJA Nr RKT-3/2023

I. Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275 ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje postanowienia wzorców umów stosowane przez **Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczy Wielkiej** o treści:

[1.] „Pożyczkobiorca oświadcza, że warunki niniejszej umowy były negocjowane przez Strony oraz miał on realny wpływ na poszczególne zapisy umowy, które kształtowane były w odniesieniu do jego indywidualnych potrzeb”

- § 12 ust. 4 wzorca umowy pożyczki,

[2.] „Pożyczkobiorca oświadcza, że nie ma żadnych zastrzeżeń, co do zawieranej umowy, ani nie wnosi do niej żadnych uwag, a umowa jest w pełni zrozumiała”

- § 12 ust. 6 wzorca umowy pożyczki

za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - **i zakazuje ich wykorzystywania.**

II. Na podstawie art. 23b ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nakłada na **Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczy Wielkiej** środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji, poprzez wysłanie, w terminie **2 miesięcy** od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, pisemnej informacji, w formie przesyłki rejestrowanej - listu poleconego, do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie wzoru umowy pożyczki, zawierającego postanowienia (lub jedno z postanowień), o których mowa w punkcie I. sentencji decyzji, o uznaniu tych postanowień za niedozwolone, w sposób czytelny dla odbiorcy (tj. sporządzonej z zastosowaniem czcionki

Times New Roman koloru czarnego na białym tle, w rozmiarze co najmniej 13 punktów) - o następującej treści:

„Szanowna Pani/Szanowny Panie,

informujemy, że decyzją nr RKT-3/2023 z dnia 17 maja 2023 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał stosowane przez **Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczycy Wielkiej** następujące klauzule zamieszczone we wzorcu umowy pożyczki za niedozwolone postanowienia umowne:

[1.] „Pożyczkobiorca oświadcza, że warunki niniejszej umowy były negocjowane przez Strony oraz miał on realny wpływ na poszczególne zapisy umowy, które kształtowane były w odniesieniu do jego indywidualnych potrzeb”

– § 12 ust. 4 wzorca umowy pożyczki,

[2.] „Pożyczkobiorca oświadcza, że nie ma żadnych zastrzeżeń, co do zawieranej umowy, ani nie wnosi do niej żadnych uwag, a umowa jest w pełni zrozumiała”

– § 12 ust. 6 wzorca umowy pożyczki

i **zakazał ich wykorzystywania.**

W związku z powyższym ww. postanowienia są bezskuteczne wobec konsumentów (tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunku umownego z konsumentem). Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji (art. 23b oraz art. 23d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Szczegółowe informacje dostępne są w decyzji Prezesa UOKiK nr RKT-3/2023 opublikowanej na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod adresem www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.

Jednocześnie prawomocna decyzja Prezesa UOKiK może być dla Pani/Pana pomocna przy indywidualnym dochodzeniu roszczeń związanych ze stosowaniem niedozwolonych postanowień umownych, określonych w decyzji nr RKT-3/2023. Sąd powszechny związany jest bowiem decyzją Prezesa Urzędu w zakresie stwierdzenia niedozwolonego charakteru tych postanowień”;

przy czym obowiązek ten powinien zostać zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:

A. w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek powinien być zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem nazwy dawnej i nowej,

B. w sytuacji, gdy na dzień wystania ww. korespondencji konsument uprawniony do otrzymania przedmiotowego oświadczenia, nie będzie już stroną umowy pożyczki, to oświadczenie powinno zostać przesłane na jego ostatni znany przez przedsiębiorcę adres korespondencyjny,

C. w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, powyższy obowiązek powinien być zrealizowany zgodnie ze zmienioną treścią decyzji.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275 ze zm.), oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża **Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczycy Wielkiej** kosztami postępowania opisanego w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie **77 złotych** (słownie: siedemdziesięciu siedmiu złotych) i zobowiązuje **Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczycy Wielkiej** do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

- [1.] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: „Prezes Urzędu” lub „Prezes UOKiK”), w związku z otrzymanym zawiadomieniem konsumentem, przeprowadził z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone wobec **Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczycy Wielkiej** (dalej: „Spółka” lub „Przedsiębiorca”).
- [2.] Na podstawie analizy przedstawionych przez Spółkę na etapie postępowania wyjaśniającego informacji i dokumentów, Prezes Urzędu powziął podejrzenie, iż w zakresie opisanym powyżej mogło dojść do naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 kc, co może stanowić naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej także: uokik). Postanowieniem nr 1 z dnia 7 lipca 2022 r. wszczęto z urzędu wobec Przedsiębiorcy postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, zarzucając mu stosowanie we wzorcu umowy pożyczki niedozwolonych postanowień umownych (dowód: karty nr 1-5).
- [3.] Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o wszczęciu ww. postępowania oraz poinformował o możliwości ustosunkowania się do treści zarzutów sformułowanych w postanowieniu nr 1 (dowód: karty nr 6-7).
- [4.] Przedsiębiorca przedstawił swoje stanowisko w sprawie w piśmie z dnia 10 sierpnia 2022 r. (dowód: karty nr 38-39). W piśmie tym Spółka wskazała, że biorąc pod uwagę aktualną sytuację społeczno-gospodarczą, a przede wszystkim świadomość społeczną, zakwestionowane postanowienia nie naruszają w żaden sposób interesów konsumentów, a tym bardziej nie naruszają ich w sposób rażący. Ponadto oceniane klauzule nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami - w szczególności z uwagi na fakt wysokiej świadomości społecznej. W ocenie Przedsiębiorcy konsumenci mają powszechny dostęp do informacji na temat niedozwolonych postanowień umownych, wysokości kosztów pożyczek, możliwości odstąpienia od zawartej umowy oraz możliwości skorzystania z pomocy pełnomocnika z urzędu. W całym kraju funkcjonują punkty nieodpłatnej pomocy prawnej oraz infolinie -

rzeczników konsumentów, czy Rzecznika Finansowego. Zdaniem Spółki społeczeństwo jest świadome swoich praw i niejednokrotnie dokonuje ich nadużycia, co doskonale obrazuje ilość ogłaszanych upadłości konsumenckich. W ocenie Przedsiębiorcy konsumenci składają wnioski o ogłoszenie upadłości, podczas gdy kilka dni wcześniej zawierali umowy pożyczkowe. Z problemem tym zmagają się również Spółka. Z jej inicjatywy wszczęto m.in. kilkanaście postępowań karnych przeciwko pożyczkobiorcom, którzy nie spłacili ani jednej raty, bądź spłacili tylko jedną.

- [5.] Zdaniem Przedsiębiorcy w takich przypadkach trudno mówić o zaufaniu do konsumenta, tym bardziej, że konsumenci niejednokrotnie przekazują nierzetelne informacje odnośnie swojej sytuacji, celem uzyskania korzyści finansowych. Z racji tego klauzula generalna dobrych obyczajów powinna ulec konkretyzacji na okoliczność aktualnego stanu faktycznego.
- [6.] Przedsiębiorca podkreślił, że za każdym razem rzetelnie informuje konsumentów o wszystkich postanowieniach umowy, w tym m.in. o kosztach, możliwości odstąpienia od umowy, uprawnieniach dotyczących wcześniejszej spłaty kredytu oraz za każdym razem daje możliwość wcześniejszego zapoznania się z umową. Spółka wskazała jednak, że nie może ponosić odpowiedzialności za fakt, że konsumenci nie czytają umów, czy też nie spłacają rat. Ponadto zdaniem Spółki konsument każdorazowo ma być informowany, że przedkładany mu egzemplarz umowy to wyłącznie propozycja, która na jego życzenie może ulec zmianie w drodze negocjacji.
- [7.] Zdaniem Spółki nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że kwestionowane postanowienia powodują u konsumenta przekonanie, że w przypadku sporu sądowego jest on na przegranej pozycji. Spółka wskazała, że obecnie toczy się z jej inicjatywy wiele postępowań sądowych, gdzie konsumenci starają się dochodzić obniżenia określonych kosztów pożyczki, a w większości przypadków sądy uznają w pełni powództwo Spółki. W związku z tym nie sposób mówić, aby w ocenianym stanie faktycznym mogło dojść do jakiegokolwiek istotnego zagrożenia lub niedogodności dla potencjalnego konsumenta.
- [8.] Przedsiębiorca zarazem podkreślił, że umowa zawierana jest w sposób przejrzysty i jasny oraz nie zawiera niezrozumiałych sformułowań, a dodatkowo harmonogram szczegółowo określa wysokość raty - z czego się składa i jaka jest jej wysokość. Równocześnie, w ocenie Spółki za całkowicie niezrozumiałe należy uznać zarzut posługiwania się przez nią wzorcem umowy, gdyż każdy usługodawca przedstawia w ten sposób swoją ofertę potencjalnemu klientowi. Przedsiębiorca wyjaśnił, że w jego przypadku potencjalny klient zawsze może negocjować przedstawioną mu ofertę (wzór umowy), a Przedsiębiorca nie ma wpływu na to, czy konsument przyjmie zaoferowany mu wzorzec umowy, czy też będzie chciał w nim coś zmienić.
- [9.] Pismem z dnia 24 kwietnia 2023 r. Przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego (dowód: karta nr 156). W wyznaczonym terminie Przedsiębiorca nie skorzystał z uprawnienia do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

- [10.] Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręczycy Wielkiej prowadzi m.in. działalność gospodarczą związaną z udzielaniem kredytów - jest to przeważająca działalność przedsiębiorcy. Przedsiębiorca jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach, Wydział VIII

Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000780491. Spółka jako pozabankowa pożyczkowa instytucja finansowa została również wpisana do Rejestru Instytucji Pożyczkowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego pod nr RIP000468 (dowód: karty nr 12, 35-37).

- [11.] Spółka prowadzi działalność polegającą m.in. na udzielaniu pożyczek konsumentom, ograniczoną do obszaru woj. śląskiego. Przedsiębiorca, w ramach prowadzenia tej działalności postęgiwał się w relacjach z konsumentami wzorem umowy pożyczki, w którym znajdowały się klauzule będące przedmiotem badania w niniejszym postępowaniu (dowód: karty nr 12, 15-17, 40-44).
- [12.] Pierwsza z umów pożyczek zawarta z konsumentem w oparciu o wzór umowy pożyczki, w którym znajdowała się klauzula zakwestionowana w pkt. I.[2.] sentencji decyzji została zawarta przez Spółkę w dniu 3 lipca 2020 r. Przedmiotowa klauzula znajdowała się pierwotnie w § 12 ust. 5 wzoru umowy pożyczki (dowód: karty nr 81, 83-87). Z kolei w dniu 16 czerwca 2021 r. została zawarta przez Spółkę z konsumentem pierwsza umowa pożyczki zawierająca obie zakwestionowane w sentencji niniejszej decyzji klauzule (dowód: karty nr 106-110, 116-120).
- [13.] W oparciu o stosowany wzór umowy pożyczki, w którym stosowana była przez Spółkę klauzula z pkt. I.[2.] zawartych zostało przez Spółkę z konsumentami łącznie ok. [***] umów kredytu konsumenckiego. Z kolei w oparciu o stosowany wzór umowy pożyczki, w którym stosowane były przez Spółkę obie zakwestionowane w sentencji niniejszej decyzji klauzule, zawartych zostało przez Spółkę z konsumentami łącznie ok. [***] umów kredytu konsumenckiego (dowód: karta nr 38).
- [14.] Spółka zawierała z konsumentami umowy pożyczki na kwoty od [***] do [***] zł, z minimalnym okresem kredytowania wynoszącym [***] miesiące. Okres kredytowania wynoszący [***] miesiące dotyczył jednak wyłącznie umów pożyczki na kwotę [***] zł (dowód: karty nr 12, 28).
- [15.] W pismach z dnia 27 lutego 2023 r. oraz 20 marca 2023 r. Spółka wskazała, że od lutego 2023 r. nie udziela już pożyczek z uwagi na [***], jak również na chwilę obecną nie planuje w ogóle wznowić działalności pożyczkowej na rzecz konsumentów (dowód: karty nr 96, 99).
- [16.] Z posiadanych przez Prezesa Urzędu dokumentów wynika zarazem, że w umowach pożyczki zawieranych przez Spółkę przynajmniej do dnia 4 sierpnia 2022 r. zamieszczone zostały klauzule zakwestionowane w pkt I. sentencji niniejszej decyzji. Z kolei umowy zawierane przez Spółkę od dnia 30 sierpnia 2022 r. już takich klauzul nie zawierają (dowód: karty nr 134-155).

Prezes Urzędu zważył, co następuje

Naruszenie interesu publicznego

- [17.] Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publiczny.
- [18.] Stosownie do art. 1 ust. 1 uokik, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost

poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

- [19.] W opinii Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów zamieszkujących obszar woj. śląskiego, którzy byli i nadal mogą być narażeni na negatywne skutki stosowania przez Spółkę niedozwolonych postanowień wzorca umowy pożyczki. Dotyczy to również wszystkich konsumentów potencjalnie zainteresowanych pozyskaniem środków finansowych od Spółki. Zakwestionowane działania Spółki nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wynika z faktu posługiwania się przez Spółkę wzorcem umowy pożyczki przy oferowaniu usług finansowych konsumentom.
- [20.] W tym stanie rzeczy Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie interesu publicznego, a zatem możliwe jest poddanie kwestionowanych działań Spółki dalszej ocenie w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pod kątem stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umowy.
- [21.] Należy jednocześnie podkreślić, że art. 385¹ kc, który stanowi materialną podstawę ingerencji Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie, implementuje do prawa krajowego Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE. L 95/29 z dnia 21 kwietnia 1993 r. - dalej także: „dyrektywa 93/13” lub „dyrektywa”). Interpretacji tych przepisów należy zatem dokonywać w odniesieniu do uregulowań zawartych w dyrektywie. Zgodnie z preambułą dyrektywy, obowiązkiem państw członkowskich jest zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków. Należy tym samym uznać, że ochrona interesu publicznego w rozpatrywanej sprawie wyraża się także w konieczności zagwarantowania, by we wzorcach umów wykorzystywanych przez przedsiębiorców w relacjach z konsumentami nie występowały niedozwolone postanowienia umowne.

Ad I. Naruszenie art. 23a uokik

- [22.] Zgodnie z art. 23a uokik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 kc.
- [23.] Odwołanie się do stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc powoduje, że zrekonstruowanie treści zakazu wynikającego z art. 23a uokik wymaga sięgnięcia także do uregulowań kodeksowych, odnoszących się do wzorców umów i postanowień niedozwolonych. O ile bowiem art. 385¹ § 1 kc określa cywilnoprawne skutki zastosowania w umowie niedozwolonego postanowienia umownego, o tyle art. 23a uokik ustanawia publicznoprawny zakaz w tym zakresie.
- [24.] Zgodnie z art. 385¹ § 1 kc, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę

lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W świetle ww. przepisu, możliwość uznania postanowienia za niedozwolone zależy jest zatem od łącznego spełnienia następujących **trzech przesłanek formalnych**:

- 1) postanowienie jest stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumentów,
- 2) postanowienie nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- 3) postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione

oraz dwóch przesłanek merytorycznych:

- 4) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- 5) postanowienie narusza w sposób rażąco interesy konsumenta.

[25.] Dla stwierdzenia danego postanowienia umowy jako niedozwolonego przestępstwa sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażąco naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes¹.

[26.] Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa UOKiK na podstawie art. 23b ust. 1 uokik. Zgodnie z tym przepisem Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a uokik. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone. Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d uokik, ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Status przedsiębiorcy

[27.] Zakaz wyrażony w art. 23a uokik adresowany jest wyłącznie do przedsiębiorcy. Zgodnie z definicją przedsiębiorcy, zawartą w art. 4 pkt 1 uokik pod pojęciem tym należy rozumieć m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 ze zm.). W myśl art. 4 ust. 1 ww. ustawy, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Działalność gospodarcza to zgodnie z art. 3 ww. ustawy zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Za przedsiębiorcę uznaje się więc podmiot, który spełnia łącznie określone ww. przepisami kryteria podmiotowe i przedmiotowe: po pierwsze jest osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, po drugie wykonuje działalność gospodarczą.

[28.] Money Trade Group sp. z o.o. z siedzibą we Wręcicy Wielkiej prowadzi m.in. działalność gospodarczą związaną z udzielaniem kredytów jest to przeważająca działalność przedsiębiorcy. Ww. podmiot jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru

---

¹ por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., sygn. akt I CSK 694/09.

Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000780491. Spółka jako pozabankowa pożyczkowa instytucja finansowa została również wpisana do Rejestru Instytucji Pożyczkowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego pod nr RIP000468.

- [29.] Spółka jest tym samym przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów uokik, a zatem jej działania podlegają kontroli z punktu widzenia przepisów tej ustawy.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

- [30.] Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne².
- [31.] Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego (dalej: „SN”), pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres³. Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądzającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy⁴.
- [32.] W niniejszej sprawie analizowane postanowienia umowne nie dotyczą głównych świadczeń stron umowy. W niniejszej sprawie głównym świadczeniem Przedsiębiorcy jest udzielenie pożyczki, tj. oddanie pożyczkobiorcy na własność umówionej sumy pieniędzy, zaś głównym świadczeniem konsumenta jest spłata tej pożyczki w oznaczonym terminie, a zatem kwestionowane postanowienia nie określają głównych świadczeń stron.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

- [33.] W przypadku postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK, nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Spółką, a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex*

² Wyrok SOKiK z dnia 1 marca 2007 r., sygn. akt XVII AmC 12/06.

³ Wyrok SN z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03.

⁴ Wyrok SN z dnia 8 listopada 2012 r., sygn. akt I CSK 49/12.

ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Przedsiębiorca wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia poszczególnych umów z ich wykorzystaniem. Tym niemniej, z przekazanych przez Spółkę informacji i dokumentów wynika, że Spółka na podstawie omawianego wzorca umowy faktycznie zawiera z konsumentami umowy pożyczki.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

- [34.] Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.
- [35.] Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi kontraktowej.
- [36.] Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny⁵, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające *in minus* od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku⁶.
- [37.] Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy w kontekście dobrych obyczajów może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli.

⁵ K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2002 r., str. 804.

⁶ Wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04.

Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny⁷.

Rażące naruszenie interesów konsumenta

- [38.] Daną klauzulę można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażący naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta⁸.
- [39.] Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażącym naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy z nierażącym, nie należy sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzić będzie do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest sięgnięcie do dyrektywy 93/13, która stanowi, że warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, uznaje się za nieuczciwe, jeśli stojąc w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta (art. 3 ust. 1 dyrektywy). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności⁹. Jak wskazał w jednym z kluczowych orzeczeń SN - dokonując wykładni art. 385¹ kc - rażące naruszenie

⁷ Wyrok SN z dnia 19 marca 2007 r., sygn. akt III SK 21/06.

⁸ Wyrok SN z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03.

⁹ Por. wyrok SA z Warszawy z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt VI ACa 1733/13; wyrok SOKiK z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt XVII AmC 2615/14.

interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym¹⁰.

- [40.] Podsumowując, obie wskazane art. 385¹ kc formuły prawne (tj. dobre obyczaje oraz rażące naruszenie interesów konsumentów) służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta.

Ocena postanowień wzorca umowy pożyczki stosowanych przez Przedsiębiorcę

Ad I.[1.]

„Pożyczkobiorca oświadcza, że warunki niniejszej umowy były negocjowane przez Strony oraz miał on realny wpływ na poszczególne zapisy umowy, które kształtowane były w odniesieniu do jego indywidualnych potrzeb”

– § 12 ust. 4 wzorca umowy pożyczki.

- [41.] Zdaniem Prezesa Urzędu ww. klauzula stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Przedmiotowe postanowienie ogranicza znaczenie rzeczywistej woli konsumenta poprzez narzucenie określonych rozwiązań we wzorcu umowy. Konsument może bowiem zawrzeć umowę pożyczki w określonym kształcie - z kwestionowanym postanowieniem w swej treści - albo może odstąpić od zawarcia umowy. Jediną alternatywą dla konsumenta w takiej sytuacji jest odstąpienie od zawarcia umowy ze Spółką. Konsument, którzy przeszli pozytywnie weryfikację zdolności kredytowej i zawierają umowę ze Spółką mogli już nie być jednak zainteresowani taką alternatywą, dlatego kosztem zawarcia umowy i pozyskania kapitału godzą się na stosowanie kwestionowanego postanowienia.
- [42.] Jak już wskazywano powyżej, z art. 385¹ § 1 kc wynika, że jedną z przesłanek, umożliwiających uznanie danego postanowienia umowy zawartej z konsumentem za niedozwolone, jest ustalenie, że nie podlegało ono indywidualnym uzgodnieniom pomiędzy stronami umowy. Dla wzmocnienia ochrony konsumenta, ustawodawca wprowadził zaś domniemanie, że nie są uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte ze wzorca zaproponowanego przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 zd. 2 kc). Zważyć także należy, iż zgodnie z art. 385¹ § 4 kc, ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Zazwyczaj podmiotem takim będzie przedsiębiorca konstruujący zarzut zmierzający do oddalenia powództwa opartego na uznaniu za niedozwolone postanowienia umowy łączącej go z konsumentem.
- [43.] Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że omawiane postanowienie zamieszczone zostało we wzorcu umowy i odnosi się do wszelkich postanowień w nim zawartych. Wprowadza ono domniemanie indywidualnego uzgodnienia wszystkich postanowień wzorca umowy.
- [44.] W ocenie Prezesa UOKiK przedstawianie konsumentom do potwierdzenia faktu dwustronnego negocjowania warunków umowy (do czego prowadzi stosowanie przedmiotowego postanowienia we wzorcu umowy), jest sprzeczne z dobrymi obyczajami poprzez nieuprawnione sugerowanie, że postanowienia zamieszczone we wzorcu nie były narzucone, lecz uzgodnione i dobrowolnie przyjęte przez konsumenta, a dodatkowo wskazuje, że

¹⁰ Wyrok SN z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt IV CSK 309/18.

poszczególne klauzule umowy kształtowane były w odniesieniu do indywidualnych potrzeb konsumenta. Ta ostatnia okoliczność wskazuje, iż brzmienie klauzuli zostało zredagowane w taki sposób, aby konsumenci nie zgłaszali ewentualnych naruszeń, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 4 uokik. Zgodnie z tym uregulowaniem przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w szczególności proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru.

- [45.] Zdaniem Prezesa Urzędu inkryminowane postanowienie jest przy tym podobne do klauzuli wpisanej do rejestru klauzul niedozwolonych pod nr 5440: „Strony ustalają, że indywidualne ustalenia stron zawarte w umowie są jednoznaczne i zrozumiałe dla strony kupującej oraz, że propozycje strony sprzedającej zostały przyjęte bez uwag bądź zmienione w trybie negocjacji przez strony”. Oceniając owo postanowienie pod kątem jego niedozwolonego charakteru, Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w wyroku z dnia 14 sierpnia 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 357/11) wskazał, iż wprowadzenie do umów tak sformułowanych postanowień tworzy fikcję, iż zostały one uzgodnione indywidualnie, choć wiadomo, że tak nie było, gdyż umowę zawarto z wykorzystaniem wzorca umowy. Przedsiębiorca ma wskutek tego prawo do wyłącznej interpretacji postanowień umowy poprzez przyjęcie, że postanowienia są zrozumiałe, a ponadto stawia go to w korzystniejszej pozycji, ponieważ przerzuca na konsumenta obowiązek udowodnienia, że postanowienia wzorca umowy nie były uzgodnione indywidualnie. Tezy te można odnieść wprost także do analizowanego postanowienia.
- [46.] Sprzeczność z dobrymi obyczajami przejawia się, w okolicznościach niniejszej sprawy, w uregulowaniu łączącego strony stosunku zobowiązaniowego z pokrzywdzeniem konsumenta, poprzez bezpodstawne wskazanie na równy udział obu stron w procesie negocjacji warunków umowy. Takie uregulowanie umowne stanowi próbę modyfikacji zasady wyrażonej w art. 385¹ § 4 kc, zgodnie z którą ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Kwestionowana klauzula zwalnia Przedsiębiorcę z powyższego obowiązku przerzucając na konsumenta ciężar dowodu adhezyjnego charakteru umowy. W przypadku kwestionowanej klauzuli za naruszone dobre obyczaje należy uznać zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy oraz zasadę niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy. Kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć swobodę w kształtowaniu stosunku prawnego łączącego go z Przedsiębiorcą.
- [47.] W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowane postanowienie wprowadza rażącą nierównowagę pomiędzy uprawnieniami Spółki i konsumenta, na niekorzyść słabszej strony stosunku obligacyjnego. Kwestionowane postanowienie narzuca bowiem nadanie waloru uzgodnionych, a przy tym zaakceptowanych przez konsumenta, wszystkim postanowieniom umowy. W przypadku zaś ewentualnego sporu sądowego zwalnia Przedsiębiorcę z obowiązku dowodzenia indywidualnego uzgadniania poszczególnych postanowień umowy. Tym samym konsument godzi się na wszelkie, nawet skrajnie niekorzystne dla niego warunki zawieranej umowy. Omawiane postanowienie służy zatem zniekształceniu wyobrażenia konsumenta o

przysługujących mu prawach. Stanowi to, z jednej strony, rażące naruszenie interesów konsumenta oraz z drugiej strony, preferuje interesy Przedsiębiorcy.

- [48.] W świetle powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, klauzula zakwestionowana w pkt. I.[1.] decyzji narusza zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, ponieważ kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Tym samym stanowi niedozwolone postanowienie umowne na gruncie art. 385¹ § 1 kc.

Ad I.[2.]

„Pożyczkobiorca oświadcza, że nie ma żadnych zastrzeżeń, co do zawieranej umowy, ani nie wnosi do niej żadnych uwag, a umowa jest w pełni zrozumiała”

– § 12 ust. 6 wzorca umowy pożyczki.

- [49.] W ocenie Prezesa Urzędu ww. postanowienie wzorca umowy pożyczki stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że nie ma żadnych zastrzeżeń, co do zawieranej umowy, ani nie wnosi do niej żadnych uwag, a umowa jest w pełni zrozumiała, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.
- [50.] Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego jego osoby oraz stanu faktycznego w związku z zawieraną umową. Tymczasem omawiane postanowienie jest odgórnym oświadczeniem konsumenta, narzuconym wraz z zawarciem umowy pożyczki. Ponadto kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę we wzorcu umowy ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilkunastu zapisów zawartych w danym wzorcu powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Jak już wskazano w uzasadnieniu do pkt. I.[1.] niniejszej decyzji, inkryminowana klauzula ogranicza znaczenie rzeczywistej woli konsumenta poprzez narzucenie określonych rozwiązań we wzorcu umowy. Jedyną alternatywą dla konsumenta w takiej sytuacji jest odstąpienie od zawarcia ze Spółką umowy. Konsumenti, którzy przeszli pozytywnie weryfikację zdolności kredytowej i zawierają umowę ze Spółką mogą już nie być jednak zainteresowani taką alternatywą, dlatego kosztem zawarcia umowy i pozyskania kapitału godzą się na stosowanie kwestionowanego postanowienia.
- [51.] Zdaniem Prezesa UOKiK omawiane postanowienie może wywołać u konsumenta przeświadczenie, że złożenie oświadczenia o ww. treści jest konieczne do zawarcia ze Spółką umowy pożyczki. Może mieć również na celu zniechęcenie konsumenta do ewentualnego występowania na drogę sądową w związku z kwestionowaniem zawartej umowy, w tym np. w zakresie wysokości zastrzeganych opłat - w tym odsetek oraz pozaodsetkowych kosztów kredytu. Skoro konsument przyznał, że nie ma żadnych zastrzeżeń, co do zawieranej umowy, ani nie wnosi do niej żadnych uwag, to udowodnienie, iż stan rzeczywisty podczas zawierania umowy był zgoła odmienny, może okazać się bardzo trudne, jeśli nie niemożliwe. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

- [52.] Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umowy konieczności złożenia przez konsumenta oświadczenia o braku zastrzeżeń i uwag oraz pełnej przejrzystości zawieranej umowy (umowa jest zrozumiała), co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu dokumentacji umownej oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna. Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków umowy, które odzwierciedla jego rzeczywistą wolę.
- [53.] W przedmiotowym przypadku rażąco naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta na okoliczność niezrozumienia postanowień zawieranej umowy. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że nie ma żadnych zastrzeżeń i uwag do zawartej umowy, a która dodatkowo jest dla niego w pełni zrozumiała. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu jego uprawnień. Zdaniem Prezesa UOKiK Spółka mogła w sposób celowy zredagować przedmiotową klauzulę w takiej formie, aby wyrobić w konsumentach przekonanie o braku możliwości kwestionowania ich poszczególnych postanowień oraz dochodzenia swych roszczeń na drodze sądowej. Kwestionowane postanowienie ma zatem na celu zniekształcenie wyobrażenia konsumenta o przysługujących mu prawach.
- [54.] W świetle powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, klauzula zakwestionowana w pkt. I.[2.] decyzji narusza zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, ponieważ kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Tym samym stanowi niedozwolone postanowienie umowne na gruncie art. 385¹ § 1 kc.
- [55.] W toku postępowania ustalono, że Spółka zaniechała stosowania zakwestionowanych postanowień niezwłocznie po wszczęciu przez Prezesa UOKiK niniejszego postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, tj. przynajmniej od dnia 30 sierpnia 2022 r. Okoliczność ta jednak nie ma wpływu na możliwość wydania decyzji zakazującej stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 kc.

Odniesienie się do stanowiska Spółki

- [56.] Podnoszone przez Przedsiębiorcę w toku postępowania argumenty są irrelewantne z punktu widzenia zasadności uznania stosowanych przez niego postanowień za niedozwolone postanowienia umowne - dotyczy to m.in. kwestii ogłaszanych przez konsumentów upadłości. Jednocześnie podnoszone przez Spółkę przypadki braku spłaty kredytu przez konsumentów mogą być wynikiem prowadzonej przez Przedsiębiorcę oceny zdolności kredytowej - stosowanego modelu biznesowego. Pozostaje to jednak bez uszczerbku dla wykazania, że stosując inkryminowane postanowienia Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta na okoliczność niezrozumienia postanowień zawieranej umowy, jak również przekonuje ich o realnym wpływie na kształt zawartej umowy oraz negocjowanie jej warunków.

- [57.] Stosowane przez Spółkę klauzule mogą w ocenie Prezesa Urzędu faktycznie zniechęcać konsumentów do ewentualnego występowania na drogę sądową w związku z kwestionowaniem zawartej umowy, w tym np. w zakresie zastrzeganych odsetek czy pozaodsetkowych kosztów kredytu. Kwestionowane klauzule mogą zniweczyć również u konsumenta wolę sięgnięcia lub skorzystania z przewidzianych prawem bezpłatnych form pomocy - w tym uzyskania bezpłatnej pomocy poprzez punkty pomocy prawnej oraz infolinie - rzeczników konsumentów, czy Rzecznika Finansowego.
- [58.] Zarazem Prezes Urzędu pragnie podkreślić, że nie czyni Przedsiębiorcy zarzutu, iż w relacjach z konsumentami posługuje się wzorcem umowy, ale wątpliwości budzi wyłącznie stosowanie w tym dokumencie niedozwolonych postanowień umownych. Należy również zaznaczyć, że zgodnie z art. 385¹ § 3 zd. 1 kc. nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Równocześnie, przez „rzeczywisty wpływ” należy rozumieć realną możliwość oddziaływania konsumentów na treść postanowień umownych. Przedsiębiorca nie przedstawił zarazem żadnych dokumentów, które mogłyby potwierdzać, iż konsumenci byli władni w ingerencję przygotowanej dla nich oferty i modyfikowali jej poszczególne zapisy, czy warunki umowy. Okoliczność, że konsument zna treść określonych postanowień wzorców umowy i je rozumie, nie przesądza o tym, że postanowienia te zostały indywidualnie uzgodnione. Za uzgodnione indywidualnie należy bowiem uznawać tylko takie klauzule umowne, na których treść istotnie mógł on w praktyce oddziaływać. Chodzi o postanowienia rzeczywiście, negocjowane bądź też o klauzule, które zostały włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez konsumenta. Istotna jest zatem okoliczność, czy konsument miał realny wpływ na ewentualną zmianę klauzul proponowanych przez Przedsiębiorcę, jak również to czy z tej możliwości zdawał sobie sprawę. Za realny wpływ konsumenta na treść umowy nie można również uznać postanowień zawierających propozycje wariantowe, które są przedstawiane konsumentowi tylko do jego wyboru. Także uzupełnienie przez konsumenta „pustych miejsc” na formularzu umowy nie przesądza o indywidualnie wynegocjowanym charakterze takich klauzul, tj. nie wyklucza możliwości uznania ich za postanowienia jednostronnie narzucone przez Przedsiębiorcę.
- [59.] **Mając na względzie ww. okoliczności, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. I. sentencji Decyzji.**

Ad II. Obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia

- [60.] Zgodnie z art. 23b ust. 1 uokik Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a ww. ustawy. Zgodnie z ustępem 2 tego artykułu, w decyzji, o której mowa w art. 23b ust. 1 uokik, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do:
- 1) poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca, o którym mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowienia tego wzorca - w sposób określony w decyzji;
  - 2) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

- [61.] Prezes Urzędu zdecydował o zastosowaniu środków usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I. sentencji decyzji.
- [62.] Jedną z intencji określenia środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest zwiększenie skuteczności administracyjnoprawnego trybu stwierdzenia stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umownych. Środki te mogą mieć charakter informacyjny. Dzięki otrzymanym informacjom konsumenci wiedzą, że zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie umowne jest wobec nich bezskuteczne i mają możliwość dochodzenia od Przedsiębiorcy roszczeń w tym zakresie. Jednocześnie to od konsumenta będzie zależało dochodzenie od Przedsiębiorcy roszczeń w oparciu o uznanie określonych w decyzji klauzul za abuzywne (bądź też zachęci ich do kwestionowania pozostałych warunków umowy, których na mocy stosowanych przez Spółkę klauzul nie byli skorzy podważać).
- [63.] W niniejszej sprawie, trwające skutki naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień wzorca umowy polegają na dalszym istnieniu (stosowaniu) zakazanych postanowień w zawartych umowach, co wobec braku świadomości konsumentów, że postanowienia te nie wiążą ich, utrudnia podjęcie przez nich działań zmierzających do ewentualnego dochodzenia roszczeń z tego tytułu lub ukształtowania stosunku prawnego w sposób, który umożliwi wykonywanie umowy bez niedozwolonego postanowienia umownego.
- [64.] W ramach usunięcia trwających skutków stosowania niedozwolonych postanowień umownych Prezes UOKiK może zobowiązać przedsiębiorcę do poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca, o uznaniu przez Prezesa UOKiK za niedozwolone postanowień tego wzorca - w sposób określony w decyzji. Prezes UOKiK decyduje więc o sposobie poinformowania konsumentów. Może być to np. droga listowna, za potwierdzeniem odbioru bądź nie.
- [65.] W ocenie Prezesa UOKiK nałożenie na Spółkę obowiązku określonego w pkt. II. sentencji decyzji jest proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego trwających skutków. Środek ten ma za zadanie poinformowanie konsumentów będących klientami Spółki o tym, iż ich kontrahent stosował lub stosuje wobec nich niedozwolone postanowienia umowne i tym samym nie może ich dłużej wykorzystywać w relacjach z nimi. Środek ten jest zatem proporcjonalny, przydatny i niezbędny dla usunięcia skutków naruszenia zakazu z art. 23a uokik. Ponadto nie wykracza on poza to, co niezbędne do ich usunięcia.
- [66.] Zdaniem Prezesa UOKiK, dwumiesięczny termin na wykonanie tego obowiązku jest terminem wystarczającym. Z kolei przesłanie ww. informacji w formie listu poleconego ma na celu jak najpełniejszą realizację celu nałożenia niniejszego obowiązku i jego ewidencjonowanie. Uzyskanie zaś ww. informacji przez klientów Spółki umożliwi im skorzystanie ze skutku uznania postanowienia za niedozwolone, który wynika z art. 23d uokik.
- [67.] **Mając na uwadze powyższe Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie II. sentencji decyzji.**

Ad III. Nałożenie przez Prezesa Urzędu obowiązku zwrotu kosztów postępowania

- [68.] Zgodnie z art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest

obowiązany ponieść **koszty postępowania**. Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

- [69.] Zgodnie z art. 263 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.) do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 tej ustawy, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Zgodnie zaś z art. 264 § 1 ww. ustawy jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.
- [70.] W punkcie I. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu w wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone stwierdził naruszenie przez ww. Przedsiębiorcę art. 23a uokik. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 uokik pozwalająca na obciążenie Przedsiębiorcy kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla Prezesa Urzędu wydatki w łącznej kwocie 77 zł związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją ze stroną niniejszego postępowania.
- [71.] **Koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji.**

Pouczenia:

- [72.] Stosownie do art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 479²⁸ § 2 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach (ul. Kościuszki 43, 40-048 Katowice - od 1 czerwca 2023 r. obowiązuje nowy adres dla doręczeń: Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, ul. Krasińskiego 29, 40-019 Katowice).
- [73.] W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III. niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego i na podstawie art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach (ul. Kościuszki 43, 40-048 Katowice - od 1 czerwca 2023 r. obowiązuje nowy adres dla doręczeń: Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, ul. Krasińskiego 29, 40-019 Katowice) w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.
- [74.] Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125), odwołanie od decyzji Prezesa

Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł. Z kolei, zgodnie z art. 32 ust. 2 tej ustawy zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie w kwocie 500 zł.

- [75.] Zgodnie z art. 103 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie, a spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Zgodnie z art. 105 ust. 1 tej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.
- [76.] Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 Kodeksu postępowania cywilnego strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Katowicach
Maciej Frągsztajn

